GAZETA KRAKOWSKA

Nro 70.

Z KRAKOWA DNIA 30 SIERPNIA 1820 ROKU WE SRODĘ

Z Warszawy d. 22 Sierpnia.

Za kilka dni spodziewamy się mieć wielce pożądane szczęście widzenia w tey stolicy Nayiaśnieyszego Monarchy naszego. Część osób należących do Dworu Jego Cesarsko-Królewskiey Mości iuż stanęła w zamku.

Od początku miesiąca Sierpnia mamy tu ciągle piękną pogodę; ciepło dochodzi do 20tu kilku stopni w cieniu podług ciepłomierza Reaumura; dnia 19 było stopni 26.

Instytut Głuchoniemych, pod troskliwą opieką Wysokiey Rządowey Kommissyi Wyznań religiynych i Oświecenia Publicznego zostaiący, z daru teyże, otrzymał dogodny lokal wynaięty w domu WW. PP. Wizitek. — Donosząc o tem rodzicom zamierzaiącym lokować swe dzieci na pensyi w tym Instytucie, uprasza o wczesne zgłoszenie się w tey mierze.

X. Falkowski.

Z Berlina d. 15 Sierpnia.

Przeiechał tędy Admirał Rossyyski Mordwinów, udaiący się z Drezna do oyczyzny swoiey.

Podług przesłanego Xiążęciu Kanclerzowi rozkazu gabinetowego Królewskiego z dnia 7 b. m. będą w kraiach Pruskich następuiące podatki i opłaty: a) cła i podatek konsumpcyyny od zagranicznych towarów; b) podatek od soli; c) opłata stęplowa; d) opłata od zarobku według nowego urządzenia; e) podatek gruntowy taki, iak teraz, a poprawa iego nastąpi w czasie za naradzeniem się ze Stanami; f) opłata od kraiowych wodek, słodu, moszczu winnego i liści tabacznych; g) nowy podatek klassyczny; h) opłata od mlewa i rzeźi. Znoszą się zaś dotychczasowe akcyzy i opłaty konsumcyyne, oraz wszystkie wybierane w niektórych prowincyiach podatki osobiste, niemniey, dotychczesowe opłaty od zarobku i patentowe, a nareszcie kwaterunek in natura żołnierzy w domach obywatelskich po ukończeniu koszar, tudzież serwisowe i składki mieyskie na utrzymanie władz policyynych i sądowych. Podatki pod literami a) i b) zostaią się iak były; opłata stęplowa ma bydź no-

wem prawem dokładniey ustanowiona. Opłata od zarobku będzie wybierana według nowego prawa od wszystkich handluiących. Dzieli się na 4 klassy. Do pierwszey należą miasta: Berlin, Wrocław, Gdańsk, Kolonia, Królewiec, Magdeburg, Szczecin, Akwisgran, Elberfeld i Barmen; do drugiey należy 132 wymienionych miast; do trzeciey należą wszystkie miasta maiące 1500 lub więcey mieszkańców, a nie obięte dwiema pierwszemi klassami; do czwartey inne mnieysze miasta i wsie. Od handlu z prawami kupieckiemi w mieście pierwszey klassy stanowi się naymnieysza opłata roczna 12 talarów, średnia 30; naywyższa, ieszcze nie oznaczona; od handlu bez praw kupieckich płaci się rocznie naymniey 2 talary, a średnio 8 talarów; w następnych trzech klassach opłata iest proporcyonalnie mnieyszą. Piekarze w miastach dwóch pierwszych klass opłacaią w stosunku ludności mieyscowey, rachuiąc rocznie na każdego mieszkańca po 8 i 6 fenigów. Tym sposobem piekarze w Berlinie płacić będą ogólnie blisko 5000 talarów, co rozłożywszy na 220 piekarzy, wypada na iednego rocznie około 20 talarów. Piekarze zaś w miastach trzeciey i czwartey klassy płacić maią ogółem w stosunku 6 i 4 fenigów od każdego mieszkańca ludności mieyscowey. Podobnież płacić maią rzeźnicy. Piwowary płacą tyle, co handluiący bez praw kupieckich. Rzemieślnicy, maiący iednego tylko pomocnika, są zupełnie wolni od opłaty. Młynarze płacą stósownie do ilości kamieni młyńskich i t. d. Podatek gruntowy pozostaie w dotychczasowym stanie; nigdy iednak nie może bydź większy nad piątą część czystego dochodu. Dobra koronne płacić będą przynaymniey szóstą część dochodu. Opłata pod literą f) pobierana będzie według prawa z dnia 8 Lutego 1819. Podatek klassyczny ściąga się tylko do wsi i małych miast. Wolni są od niego cudzoziemcy, dzieci nie maiące 14 lat, woyskowi w czynney służbie i ubodzy. Dzieli się na 6 klass; w pierwszey płaci się od całego gospodarstwa po 4 talary miesięcznie; poiedyncze zaś osoby płacą 2 talary na miesiąc; rzeczona opłata zmnieysza się stopniami w następnych klassach, tak, iż w piątey płaci się tylko respective 4 i 2 srebrne grosze, a w szóstey, po 1 srebrnym groszu na miesiąc. Zamiast zaś tego klassycznego podatku wybierać się będzie w 132 większych i średnich miastach kraiowych opłata pod literą h) od mlewa i rzeźi. Opłata od mlewa stanowi się po 16 srebrnych groszy od cetnara przenicy, a po 4 srebrne grosze od cetnara żyta, ięczmienia, tatarki i innych gatunków zboża. Opłata zaś od rzeźi pobiera się po 1 talarze od każdego cetnara miesa. Podatek klassyczny od 3 pierwszych klass ma się pobierać od 1 Lipca, a od innych klass, od 1 Września roku bieżącego.

Z Paryża d. 12 Sierpnia.

Dziennik Konstytucyyny broni Paryża przeciw zarzutowi gazety Francyi: " że Paryż iest widocznem ogniskiem wszystkich buntów, mówiąc: " Paryż iest spokoyny, Paryż chce potrzebnego handlowi i przemysłowi porządku, nieodzownie potrzebnego dla Francyi konstytucyi

i panowania ustaw. Paryż szanuie Monarchę, słucha konstytucyi i niewinny tylko ma wpływ na inne ludy; daiąc im przykład, iż szczęścia swoiego szukać powinny w dobrodzieystwach obyczayności i mądrości ustaw.,,

" Będzież izba Deputowanych rozwiązaną lub nie? i iakaż w takowym przypadku będzie skłonność iey większości?,, Względem tego ogólnego pytania, da e się i Monitor słyszeć. Mniema on, iż śmieszną iest rzeczą mowić o przeciwney rewolucyi, iakiey niektórzy ludzie zdaią się lękać, to iest obalenie konstytucyi i wolności; ale potaiemnie pracuią inni nad rewolucyą innego rodzaiu; usiłuią bowiem słabe i zapalone głowy, nieukontentowanych, młodzież i woysko do buntu nakłonić. Tem staranniey powinni się prawdziwi przyiaciele oyczyzny i Króla połączyć, i nie zapominać, iż nieprzyiaciele ich zawsze są z sobą zgodni dopoki idzie o walkę, i dopiero się przy podziale zdobyczy poróżnią.

Podług Monitora zdaie się, że ogień w Bercy zapuszczony był przez nieostrożność dwoch robotników, którzy siarkuiac wino, świecę zbliżyli do słomianego dachu. Drugi ogień d. 2 który przygaszony był nim ludzie do swey pracy przybyli, zapuszczony został przez służącą. Pompiarz, który przez rzekomo uciekaiącego podpalacza był raniony, sam się zapewne skaleczył, aby odebrał nagrodę. — Do składek, które w Paryżu zbieraią dla nieszczęśliwych, którzy przez pożar d. 1 b. m. wszystko utracili, przyłożyła się także uboga kobieta. Gdy iey uczyniono uwagę, iż sama zdaie się potrzebować tego, co tak wspaniale przynosi, odpowiedziała ta szlachetnie myśląca kobieta: Kto tylko dla siebie żyie, ten niewart życia. — Kawiarnik Marchand napisał do wierzyciela swoiego Delecourt, którego wszystkie papiery spaliły się podczas powyższego pożaru, że mu cały dług zapłaci, chociaż iego spaliły się rewersa.

Onegday dwie dobrze ubrane Damy przybyły do Jubilerskiego sklepu w Palais-royal, dla kupienia Weneckich łańcużków (złotych bardzo delikatney roboty małych łańcużków) Gdy iedna oglądała ie troskliwie, druga poniosła ich kilka do ust i połknęła. Postrzegłszy kupiec, iż brakuie łańcużków, kazał obie Damy, pomimo usprawiedliwiania się do policyi zaprowadzić.

Pieczętarz P. Deserre podpisał na pomnik dla Jenerała Abatuci 200 Fr.

Wizerunek Xiędza Minichini, Neapolitańskiego rewolucyionisty, znayduie się tu w wszystkich sklepach do sprzedania.

Margr. de la Tour du Pin odiechał w tych dniach na posła naszego do dworu Sardyńskiego, a Hr. Pralonne nowy Sardyński poseł złożył Królowi list wierzytelny.

Przy Epernay skupiły się niedawno okropne wypadki na iednę rodzinę. Dzierżawca Poisson uderzył tak nieszczęśliwie nieposłuszną służącą, iż ią odrazu zabił. Pobiegł pełen rozpaczy do swey żony opowiedział iey przypadek i chciał się zastrzelić. Wstrzymała go żona; uciekł od niey; ona lękaiąc się, aby nie wskoczył w studnią, w którey dawniey utopił się iego oyciec, pobiegła za nim, posadziła około studni trzymane na ręku dziecię, spoyrzała w nią i posłyszawszy pluskaiącego się ieszcze męża, wskoczyła za nim.

)o(

Była ona w piątym miesiącu ciąży. Dzie się, które przy studni posadziła, ziadła swinia. I tak nieposłuszeństwo służącey pociągnęło za sobą śmierć 5ciu osób.

Z Włoch d. 5 Sierpnia.

Gazeta Neapolitańska zawiera następuiące dawnieysze z Palermo doniesienia: —" Gdy d. 14 Lipca nadeszła do Palermo wiadomość o zmianie rzeczy w Neapolu, zawdział każdy trzech kolorową kokardę. W wieczor pokazała się dołączona do niey także żołta, i słyszeć się dały poiedyńcze głosy, aby Sycyliia miała oddzielny parlament. D. 15 rano wyszedł rozkaz, aby wszyscy nawet Neapolitanie nosili tylko żołtą kokardę. W tym rozeszła się wieść, że dowodzący tem Jenerał Church (cudzoziemiec) kazał iednemu z obywateli zerwać żołtą kokardę, co stało się hasłem do powstania. Jenerał Coglitore, który swoiemu kolledze radził uciekać, odebrał dwa cięcia, wymierzone przeciw Jenerałowi Church. Ostatni uciekł; lud pobiegł do iego mięszkania. Straż złożona z obcych żołnierzy, opierała się i nastąpiły wystrzały z ręczney broni, przez które kilka osób ranionych zostało. Nakoniec udało się przybyłemu Marszałkowi Pastore uśmierzyć zaburzenie przez cofnienie straży. Lecz nie zadługo potem zostało mięszkanie Jenerała Church przez lud złupione, i po zabierane z niego wszystkie rzeczy na placu Maryi spalono. Na wiadomość o tem Wielkorządca powierzył staranność o przywrocenie spokoyności uczciwem obywatelom. Utworzono obywatelską gwardyią, i drugiemu pułkowi gwardyi Królewskiey konney nakazano z dwiema szwadronami patrolować po mieście, a z dwiema innemi stanąć w zdłuż Plano de la Marina. Pułk ten cofnął się zaraz skoro tylko zdawała się przywroconą bydź spokoyność. Miano baczność na strzeżenie więźniów; ale niespodzianie uderzono na twierdze Sanita i Castellamare, które gdy broniło ich tylko 9ciu Sycyliyskich popisowych, zdobyte zaraz zostały. Porucznik Rota i Kapitan od artyleryi opierali się mężnie wypuszczeniu więźniów. Twierdzę zamku Królewskiego taki sam los spotkał, iak dwie poprzedzaiące. Ubolewaiący nad tem nieładem, żądali utworzenia tymczasowey junty, dla uspokoienia roziątrzonych umysłów. Poczyniono niektóre dogodne rozporządzenia, a kilkunastu odważnych officerów zaięło się ich uskutecznieniem, ale nie byli wstanie wszędzie zapobiedz złemu. W nocy na d. 16 Jenerałowie O'Farris, Pastoret i dowodca prowincyionalny przybyli na zgromadzoną u Wielkorządcy juntę, i proponowali, aby całą siłę woyskową postawić na placach przed pałacem Królewskim i Santa Teresa, iżby w przypadku potrzeby z dobrze myślącemi obywatelami działać mogła. Plan ten przyięty został i rowno z switem stanęły woyska na oznaczonych mieyscach; ale zasłabe dla oparcia się buntownikóm, bardziey ich ieszcze obecnością swoią rozdrażniły. Siedem set więźniów wywarło się o godzinie 10 z swoich więzień. Tu rozpoczęło się dzieło złości. Uderzono na woysko i bito go wszelkiego rodzaiu bronią. Wielu walecznych żołnierzy wartaiących lepszego losu, padło ofiarą wściekłey zapalczywości. W pośrod tego zamięszania oddział pułku Królowey i nieco jazdy strzegące arsenału, broniły się walecznie i nie dopuściły za-

dremu uciec więźniowi. Dopomagały im dzielnie dwie stoiące na przeciwko arsenału działowe łodzie. Około godziny w pół do piątey uderzono na mieszkanie Wielkorządcy, poczem ten postanowił złożyć rządy w ręce tymczasowey junty i odpłynął do Neapolu. Jenerał ten poświadcza, iż woyska dały wiele dowodów wierności do oyczyzny i Króla, odwagi i ludzkości.

Carbonari zarzucaią Jenerałowi Nasseli, iż po zaszłey w Neapolu odmianie ociągał się z zaprowadzeniem nowey konstytucyi w Sycylii i niechciał wcale przyczynić się do życzeń ludu.

Podług zapewnienia gazet Neapolitańskich nowa konstytucyia przyiętą została z naywiększą radością przez mieszkańców w prowincyiach Aquila, Teramo, Cosenza, Reggio, &c.

Wszystkie osoby oddalone z Królestwa obu Sycyliy dla politycznych mniemań mogą teraz na łono swoich rodzin powrócić.

Rozkazem dziennym zalecono wszystkim officerom, którzy do różnych prowincyy są przeznaczonemi, aby przed 26 b. m. na mieysca swoiego przeznaczenia ziechali.

Wyrok Królewski zapewnia wszystkiem zbiegom z woyska Neapolitańskiego przebaczenie, ieżeli powrócą do 10 b. m. i nawet tem darowana iest kara, którzy schwytanemi zostali, ieżeli innego nie popełnili występku.

120 Żołnierzy z zbuntowanego pułku Farnese zostali na śmierć skazanemi; ale Królewic Następca tronu, Jeneralny Wikaryusz, zamienił pierwszą karę na karę łańcuszków.

Z powodu zaszłych krwawych zdarzeń w Palermo były tu dnia 22 i 23 Lipca wszystkie teatra zamknięte. Jenerał Church został z rozkazu Jeneralnego Wikaryusza uwięziony.

Zaburzenia w Neapolu nie wstrzymały znaczney liczby artystów Niemieckich do udania się z Rzymu do tego miasta. W Rzymie iest zupełna spokoyność, i gdyby nie tentent koni gończych i nie patrolowania nocne, zaledwoby postrzedz można, iż w ościennym kraiu o 40 godzin drogi zaszła wielka rewolucyia.

Hr. Zurlo, twórca wszystkiego w Neapolu dobrego, co z rządów za Miurata pozostało, iest znowu Ministrem spraw wewnętrznych.

Słychać, iż Król Sardyński na końcu zeszłego miesiąca oświadczył, iż kraiom swoim we Włoszech nadać chce konstytucyią podobną do Neapolitańskiey.

Listy z Janiny donoszą, iż Ali Basza ziechał się powtórnie z Gubernatorem Angielskim wysp Jońskich, który oświadczył mu, iż od Rządu Angielskiego nie ma się żadney pomocy, ani pośrednictwa spodziewać, ponieważ ten Rząd żyiąc w pokoiu z Portą, nie chce i nie może w żadne wchodzić związki z buntownikami W. Sułtana.

Z Królestwa obu Sycyliy.

(Z Dostrzegacza Austryiackiego.)

Dziennik Konstytucyyny zawiera pod dniem 5 b. m. na propozycyią naczelnego Wodza tak zwanego konstytucyynego woyska, Jenerała porucznika Pepe, wydany przez Jeneralnego Wikaryusza wyrok, mocą którego woyskom, które ostatnią zrządziły rewolucyią zape-

wnione są wielkie nagrody i promocyie. Wyrok ten obruszył officerów pułków, które do tey rewolucyi nienależały; 160 tych officerów udali się do Jenerała Pepe i czynili mu nayżywsze wyrzuty. Wszczęła się mocna sprzeczka i zdarzenie to, iak wiary godny list z Neapolu pod dniem 9 b. m. donosi, sprawić mogło krwi rozlew: — "Nieposłuszeństwo w woysku co raz bardziey się wzmaga; cudem tylko uratowanemi wczoray zostaliśmy od nowey rewolucyi. Kilka pułków, które z powodu zaszłey odmiany żadnych nie otrzymały nagród, wyciagnęły z swoich koszar z bronią i działami w szyku do boiu przeciw pułkom, które zapewnione maią nagrody. Obie strony stały iuż na różnych mieyscach w gotowości do walki, gdy szczęściem ieden z Carbonarów prowincyionalnych wszedł pomiędzy nich. Udał się do Naczelników pułków, które miały przyznane sobie nagrody, przełożył Porucznikowi Morelli i Żołnierzowi Silvati (oba i Xiądz Minichini uczynili pierwszy krok do rewolucyi dnia 1 Lipca) okropne skutki, iakie ztąd wyniknąć mogą, i napominał ich, aby udali się do Ministra woyny i zrzekli się swoich nagrod; zezwolili na to i przyrzekli swoich kollegów do tego nakłonić, poczem rozgniewane pułki bez popełnienia dalszey zdrożności do swoich koszar powróciły. Osobliwszą iest rzeczą, iż lubo woyska codziennie były w poruszeniu, lud iednak tego nie postrzegał i nie wiedział iakie groziło mu niebezpieczeństwo. Między Jenerałami Pepe i Carascosa (Ministrem woyny) przyszło znowu do wielkiey kłotni, i ostatni złożył swóy urząd, ale Jeneralny Wikaryusz nie przyiął tego złożenia. Powszechnie iednak mówią, iż Jenerał Pepe złoży swoie dowództwo. — Palermianie obstaią ciągle przy swoim żądaniu mienia oddzielnego parlamentu, i wzbraniaią się posłać deputowanych swoich do naznaczonego w Neapolu parlamentu, utrzymuiąc że są narodem, nie prowincyią. Rząd zaś tuteyszy opiera się temu żądaniu. Tymczasem Palermianie i resztę miast Sycylii do swoiego wciągaią postanowienia; Melazzo iuż do niego przystąpiło; Trapani nakłania się; w Catanii podzielone są zdania; naypierwszy Palermianin, który tam wykrzyknął niepodległość Sycylii, został rozsiekany; poźniey iednak zwiększyła się tam partyia Palermianów. To wszystko zdaie się zapowiadać nieodzowną domową woynę. Wczoray pułk Królewski odebrał rozkaz bycia w gotowości do popłynienia ztąd do Sycylii; lecz do tey chwili sprzeciwia się temu rozkazowi. — Ministrowie, a zwłaszcza Minister spraw wewnętrznych codziennie doznaią obelg, Carbonari grożą im sztyletami. Co noc zachodzą tu w ulicach potyczki i następuią przeciw żołnierzom wystrzały, które przypisywane są Calderari (przeciwnemu Carbonarów towarzystwu.) Carbonari nie przyymuią żadnych więcey nowych członków, i nie przypuszczeni do nich, zaczynaią nowe zakładać towarzystwo. — Taki sam duch panuie i po prowincyiach. W niektórych prowincyiach pooddalał lud Intendentów i innych na ich mieysce poosadzał, których Rząd musiał zatwierdzić. W niektórych gminach trzymaią znakomitsze rodziny swoich krewnych i chłopów uzbroionemi, dla bez-

nienia się w przypadku iakowey napaści. — Jenerał Caracciolo przybył do Aquila i zapowiedział tamteyszemu Intendentowi Guarini, aby albo wpisał się do towarzystwa Carbonari, albo ustąpił z swoiego urzędu. Guarini nie przychylił się do pierwszego, a zatem oczekuią co chwila iego oddalenia. „

Inny list z Neapolu pod dawnieyszą datą wyraża: — "Jak zwykle w rewolucyiach się dzieie tak i tu, im daley rzeczy zachodzą, tem więcey upada nadziei i widoków. Liczba wychodzących z odurzenia codziennie się powiększa. Żaden z sprawców rewolucyi nie iest kontent z udziału, który mu się dostał. Cena wielu pierwszych potrzeb do życia podniosła się, co mocno ubogą klassę ludu niekontentuie. Drobni właściciele ziemi krzyczą o zmnieyszenie gruntowego podatku, którego rzekomy ucisk miał bydź powodem do rewolucyi, gdy tymczasem Rząd teraźnieyszy uważa go iako iedynie sprawiedliwy podatek. Każdy ubiega się za swoim celem i własnego tylko interessu upatruie. Woysko i szczątki Miurata rządów stoią z iedney, a Carbonari i Jakobini z drugiey strony. Rząd, chociaż przy sterze iego znayduie się wielu Miurata stronników, waha się pomiędzy obiema stronami, nie śmie się na żadną przeważyć i radby obu do swoich użyć celów. — Jeżeli do tak ważnych okoliczności wolno dołączyć żart, tedy następuiący, za którego rzetelność ręczyć możemy, będzie naystosownieyszym: Przed kilku dniami Neapolitańscy studenci zgromadzili się w znaczney liczbie przed pałacem Królewskim, i żądali w tem przekonaniu, że zachodząca między niemi i ich nauczycielami rożnica w stopniach i umieiętnościach sprzeciwia się teraźnieyszey oświeconey równości, aby zatem wszelkie stopnie były zniesione, a oni wszyscy natychmiast na doktorów wyniesionemi zostali. „

Z Madrytu d. 1 Sierpnia.

Na posiedzeniu Stanów d. 28 Lipca wniosł P. Marcial Lopez, aby wezwać Ministrów do zdania zgromadzeniu sprawy, iakie przedsięwzięli środki przeciw złoczyńcom i rozboynikom, którzy wszystkie drogi niebezpiecznemi czynią i do tego stopnia posuwaią okrucieństwo względem ofiar swey chciwości, że niedawno spalili w Arragonii kilku podróżnych. — D. 30 gdy z porządku przypadało naradzenie względem tego wniosku, Minister woienny wniosł proiekt do uchwały w 7 artykułach, iż utworzony bydź ma korpus z 5230 głów pod nazwiskiem narodowey straży z wysłużonych i nienagannego życia żołnierzy, dla zasłaniania podróżnych i wytępienia rabusiów.

Król zatwierdził uchwałę Stanów względem następstwa tronu, która iest następuiącey osnowy: Następcami tronu Hiszpańskiego są: pierwszy syn Króla i prawi iego potomkowie; po nich Infant Karol Maria i iego prawi potomkowie; Infant Franciszek de Paulo i prawi iego potomkowie; Infantka Karolina Joaquina, teraźnieysza Królowa Portugalska i Brazyliyska i iey prawi potomkowie; Infantka Maryia Ludwika, teraźnieysza Xiężna Łukieska i prawi iey potomkowie; Infantka Maryia Izabella, teraźnieysza Następczyna tronu obu Sycyliy i prawi iey potomkowie.

Towarzystwo pięknych umieiętności

proponowało Stanom w tych dniach, aby dotychczasowy herb odmieniły i zamiast napisu *Sic erat in fatis* (tak los chciał) położyć następuiący: *Vencer o morir* (zwyciężyć lub umrzeć,) a pod nim: *Esencialmente* (istotnie.)

O rewolucyi przeciw konstytucyi w Galicyi niesłychać nic daley. Arcybiskup St. Jago i Biskup w Tuy zostali iako członki Apostolskiey junty uwięzionemi i do Korunny zaprowadzonemi. Kanonik Ostrolaza, któremu przypisuią urządzenie buntu w Galicyi, został w więzieniu w Kartagenie osadzony. — Xże Infantado, którego pisma publiczne na czele buntowników w Galicyi postawiły, nie opuścił swey wsi pod Madrytem.

Rządowa nasza gazeta zawiera obszerną wiadomość o zaszłych w Neapolu zdarzeniach.

Przedrukowana tu teraz iest Historyia Inkwizycyi przez Lorente napisana.

Naypierwsze towarzystwo ogniowe założone tu zostało przez Francuzów.

Z Szwaycaryi d. 8 Sierpnia.

Podług listów z Marsylii szukano tam do naięcia wielkiego domu dla byłego Ministra Hiszpańskiego, Xcia Pokoiu, który chce opuścić Rzym i Włochy i tam osiąśdź.

O ostatnich krwawych zdarzeniach w Sycylii zawieraią pisma nasze z prywatnego listu z Genui, co następuie: —— " Woyska idąc za przykładem swoich kollegów w Neapolu ogłosiły w Palermo konstytucyią Hiszpańską. Lud dowiedziawszy się o zmianie Rządu chciał daley postąpić, i podniecony od kilku przewrotnych ludzi, wykrzyknął Rzeczpospolitą, i dopuścił się rożnych gwałtów względem urzędników Królewskich i gmachów. Nadaremnie usiłowano nakłonić go do spokoyności; posuwał co raz daley swoią zuchwałość. Nakoniec nakazano woysku przywrocić spokoyność; lecz to bardziey ieszcze tłum roziątrzyło. Uderzył ze wszystkich stron i w rożnych mieyscach na woyska; te przymuszone bronić się, zaczęły dawać ognia, poczem nastąpiła rzeź okropna, w którey, ieżeli doniesienia nie są przesadzone, zabitych i ranionych zostało przesło 10,000 ludzi. Poseł Angielski, który przed tą rzezią z całem poselstwem opuścił Neapol i udał się do Palermo, zaledwo ztamtąd uszedł i na fregacie dostał się do Genui. O skłonnościach innych miast Sycyliyskich niema ieszcze dokładney wiadomości.,,

Listy z Lombardyi nie wspominaią nic o woyskowych poruszeniach. Donoszą tylko, iż ustawicznie przewiiaią się gońcy między Medyiolanem i Wiedniem i że Wicekról Arcyxiąże Rainier bardzo iest zatrudniony. Słychać tam, iż do niższych Włoszech nie daią paszportów, wyiąwszy osoby, które wyraźne maią na to od Dworu Wiedeńskiego pozwolenie. Na cudzoziemców tak Włochów, iako i innych miana tam iest wielka baczność i ściśle ich paszporty roztrząsaią. Osoby iadące przez Szwaycaryią do Austryiackich Włoszech muszą mieć z mieysca wydawane paszporty przez Posłów swoich Dworów w Szwaycaryi wizowane, a ieżeli takowych niema, to przez Austryiackiego Posła, P. Schraut, inaczey nie są do Lombardyi wpuszczonemi. Nie ieden z podrożnych musiał się niedawno z zagory S. Gotarda wrocić, ponieważ nie miał tak wyżey wizowanego paszportu.

DODATEK
DO Nro 70.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 30 SIERPNIA 1820 ROKU WE SRODĘ

— *Z Krakowa.* —

Wielkie Zaćmienie Słońca przypadaiące dnia 7 Września 1820.

Obserwacye Zaćmień słonecznych służą do wyznaczenia położeń mieysc ziemskich: Idzie tu o złapanie z dokładnością chwili prawdziwego czasu, w którey się zaczyna i kończy zaćmienie.

Dla zwrocenia uwagi na punkt zadrżenia światła, w którym obydwie tarcze Xiężyca i Słońca stykać się z sobą zaczynaią, trzeba już wprzód wiedzieć iak wielkim iest iego oddalenie czyli łuk zawarty między tym punktem i wierzchołkiem tarczy słoneczney. — Do tego wszystkiego służy następuiąca tabliczka dla niektórych Miast Polskich i Państwa Rossyyskiego, w których się znayduią Uniwersytety.

	Początek		*Koniec*		*Punkt dotknięcia*
Kraków	2god:	11min.	4g.	53m.	85°
Warszawa	2	13	4	51	87
Poznań	2	30	4	33	81
Lublin	2	25	5	17	92
Królewiec	2	4	4	39	86
Lwów	2	34	5	9	93
Wilno	2	29	5	3	96
Petersburg	3	8	5	34	105
Moskwa	3	7	5	33	110
Dorpat	2	29	5	2	98
Charków	3	37	6	3	117
Kazań	4	32	6	46	131

Uchybienie przepowiedzenia niepowinno przechodzić dwóch minut, skoro położenie mieysca obserwacyi iest doskonale wyznaczonem.

Szczegóły zaćmienia dla Krakowa wystawione są w rysunku na Obserwatorium, gdzie pokazuie się oraz prosty mechaniczny sposób rozwiązania ważnego tego zadania.

Dnia 23 Sierpnia dochodziły upały do 27 Stopniów Reomura, w cieniu.

Dotąd niebył dostrzeżony wyższy stopień ciepła od 26 Stopniów.

J. Ł.

Z Moskwy d. 19 Lipca d. ł.

Dnia 17 b. m. N. Cesarz Jmć zaszczycił obecnością swoią bal dany w domu zgromadzenia szlacheckiego, gdzie było przeszło 2700 osób gości, między któremi znaydowali się także i znakomitsi kupcy. Dnia 18 N. Pan słuchał mszy w Kościele Spasa za złotą kratą; poczem raczył opatrywać szpitale, był na obiedzie u Xcia Gallicyna, Jenerała Gubernatora tuteyszego, a dziś rano opuścił stolicę tuteyszą i udał się traktem ku Rezaniowi.

Z Londynu d. 11 Sierpnia.

Gazeta Times wyraża: "Jeżeli dobrze uwiadomionemi iesteśmy, tedy nastąpiła wielkiey wagi kommunikacyia między N. Królem i N. Królową. Oby wypadek iey był pomyślny! List od Królowey, (w którym żądać miała osobistego z nim się widzenia, że mu nader ważne udzieli pisma tyczące się całey rodziny Królewskiey) oddany Królowi został w Windsor we wtorek rano. Posłaniec Królewski zaniosł Królowey o godzinie 4 z południa odpowiedz do Brandenbourghouse. Posłaniec Królowey posłany potem został do Lorda Liwerpool, od którego o godzinie 10 w wieczór powrócił.

Królowa przez czas sprawy mieszkać będzie w domu Pani Francis w ulicy James obok domu Lorda Castlereagh. Pani Francis ustąpiła iey całego domu. Królowa przeieżdzać codziennie będzie od dnia 17 b. m. w Dworskim ekwipażu około pałacu Carltonhouse do parlamentu. Okna w tey okolicy ponaymowane są do patrzenia za znaczne kwoty."

Wszyscy konstablowie i urzędnicy policyi odebrali rozkaz, aby od 17 b. m. nie oddalili się z miasta i podczas sprawy Królowey zawsze znaydowali się przy izbie wyższey. Domy przytykaiące do tey izby przeznaczone są dla Włoskich świadków przeciw Królowey. Mieszkańcy musieli się z nich wynieść i są opalisadowane. Jak tylko świadkowie przybędą, zatoszone zaraz przed nie 4 działa zostaną i wnieyścia do nich strzedz będzie znaczny oddział woyska, tak iż będą miały postać małey warowni.

Przed kilku dniami przybył iakiś Pan z wstęgą i gwiazdą na piersiach przed dawne mieszkanie Królowey w ulicy Portman; wysłany zaraz został posłaniec do Brandenbourghouse i przybył powóz Królowey po tego Pana.

Xiąże Jorku udał się wczoray rano do Króla do Windsor. Wczoray po południu odbyła się także gabinetowa rada w wydziale spraw zagranicznych, na którą W. Kanclerz z swey kancelaryi powołany został. Po ukończoney tey radzie Posłaniec stanu, P. Basset, wysłany został na stały ląd i iak się domyślaią do Minchen. Potem Ambassador Francuzki miał długą naradę z Lordem Castlereagh.

Zwłoki Xiężny Jorku pochowane zostaną w poniedziałek w południe w cichości w grobie Kościoła w Weybridge, który sama wystawić kazała. Spoczywać będą obok zwłoków Pani Bunbury, która za życia była szczególnieyszą iey przyiaciołką. Xiążęta Jorku, Klarencyi, Sussexu i Kambridgi, iako też Xiąże Leopold Sasko-Koburgski i Lord Lauderdale poydą tylko za trumną. Dway

ostatni są wykonawcami testamentu tey Xiężny.

Przy otwarciu grobu w starym Katolickim Kościele w Connor w Irlandyi znaleziono w dębowey skrzyni rękopism Bardow Ossiana. Przełożony on iest z Szkodckiego ięzyka na dawny Irlandski przez Moicha nazwiskiem O'Neal w r. 1463. Teraźnieysza hrabiowska rodzina O'Neal w Sonne Castle pochodzi z rodziny tego Moicha.

Brat P. Brougham, P. James Brougham, poiechał w sprawie Królowey na stały ląd. — W przyszłym tygodniu rozpocznie się pamiętna sprawa Królowey. Rozchodzą się różne trwożące wieści, lecz pomimo tego Anglia pozostanie spokoyną, i to co tu nazywaią zaburzeniem ludu, iest niczem. — Daloby Niebo, żeby tak wszędzie było!

Admirał Popham podczas swoiego pobytu na St. Domingo dołożył wszelkiego starania, dla odwrocenia woyny domowey i zaprowadzenia dobrego porozumienia między Królem Henrykiem i Prezydentem Boyer; lecz mu się nie poszczęściło. Siła Rzeczypospolitey składa się z 35,000 woyska. Udało mu się iednak zawrzeć przyiacielskie stosunki między Hayti i Angliią i otrzymał zapewnienie, iż zbiegli Murzyni, rabusie i rozbóynicy morscy nie znayduią tam opieki.

W Woysku państwa Marokańskiego okazał się duch nieposłuszeństwa. Pułk gwardyi, który miał towarzyszyć Cesarzowi z letniego mięszkania Rabat do Maroku, nie chciał tego uczynić i ruszył do Fetz, gdzie naywiększe gwałty i rabunki na mięszkańcach, osobliwie na żydach popełnił; ztamtąd udał się do Tetuan, ale mięszkańcy uwiadomieni o iego postępowaniu, przygotowali się i odparli go. Cesarz poiechał z resztą wierney gwardyi do Marako i nieprzedsięwziął żadnych kroków przeciw buntownikom. Handel lądowy przez ten bunt zupełnie przerwany został.

Podług doniesień z zachodnich Indyy Jenerał Bolivar oświadczyć miał, iż każdy polityczny układ z Hiszpaniią poprzedzić musi uznanie Rzeczypospolitey.

W Hawannie pokazała się żółta gorączka, która w tey porze roku staie się bardzo niebezpieczną.

Podług doniesień z wyspy S. Tomasza pod dniem 7 Lipca przybyli na tę wyspę od Hiszpańsko-Królewskiego Rządu z Karakas ajenci, którzy udaią się do Angostury dla zawarcia tymczasowego rozeymu, podczas którego czynione bydź maią układy, dla zupełnego ukonczenia kilkoletniey te okolice pustoszącey woyny. Władze Królewskie oświadczaią także gotowość swoią przyięcia w tymże celu ajentów czyli kommissarzów od Rządu Rptey Kolumbiyskiey. Poźnieysze atoli listy donoszą, iż między Morillo i Bolivarem zawarty iuż został rozeym.

Z Chili donoszą, iż flota Lorda Cochrane nie w naylepszym znayduie się stanie; wszystkie większe iego okręty niezdatne są do służby. Peru pomimo napadu i groźb tego Admirała i Jenerała St. Martin cieszy się zupełną spokoynością.

Z Sztokólmu d. 11 Sierpnia.

Pod d. 26 Czerwca oznaczył Król w Chrystianii następuiący porządek stopniów

w urzędowaniu, u Dworu i przy innych obrzędach: 1) Wielkorządca zasiada zaraz po Królewskim Domie i obcych Królewskich Xiążętach, po nim zasiadaią Ministrowie stanu, a po nich Feldmarszałkowie, którzy maią tytuł JW. 2) Jenerałowie, Admirałowie i Radcy stanu; 3) Jenerałowie porucznicy, Wiceadmirałowie, i t. d. 4) Jenerałowie majorowie, Kontraadmirałowie, Sekretarzowie stanu, Stifts-Amtmanowie, Biskupi, i t. d. 5) Jenerałowie Adjutanci, Jenerałowie Audytorowie, i t. d. — Obiory reprezentantów na seym w Nerwegii iuż się rozpoczęły.

Dotychczasowy nasz Poseł w Berlinie, Baron Taube, powrócił z Szwecyi — Odwołany od naszego Dworu Poseł Francuzki, Hr. Rumigny, udaie się na Posła do Drezna, a następcą iego przy naszem Dworze iest P. d' Agoult.

W następuiącym tygodniu odpłynie ztąd przeznaczony z podarunkami do Algieru okręt. Ładunek iego składa się z prochu, kul, żaglów i deszczek, w wartości 70,000 talarów bankowych.

Dnia 28 i 29 Sierpnia 1820.
Cena zboż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

	1.	2.	3.	4.
Korzec	Zł. gr.	Zł. gr.	Zł. gr.	Zł. gr
Przenicy	16 —	15 —	14 —	13 —
— Zyta	10 —	9 15	9 —	8 15
— Jęczmienia	6 15	6 —	5 15	5 —
— Owsa	6 15	6 6	6 —	— —
— Jagieł	22 —	20 —	18 —	17 —
— Grochu	8 —	7 15	7 —	6 —
— Rzepaku	18 —	16 —	15 —	— —

W Gdańsku dnia 18 Sierpnia.
Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Przenicy	od Złp.	540	do	860.
Żyta	— —	380	—	420.
Jęczmienia	— —	260	—	300.
Owsa	— —	240	—	260.
Grochu	— —	500	—	520.

Bieg Pieniędzy
W Krakowie d. 28 Sierpnia.

	Złp.	gr.
Czer. Zł. Holl: monetą Courant	19	16
— detto Cesarski . . . — .	19	12
Fryd. Pruskie . . . . . — .	34	—
Luidor . . . . — .	37	—
zoto frankowy . . . . — .	32	15
Szeiny Wiedeńskie za 100 — .	230	—
Złoty ryński Szeinami . — .	1	21

TEATR NARODOWY

We Wtorek, to iest: d. 29 Sierpnia, od Towarzystwa Aktorów Narodowych ze Lwowa przybyłego, przedstawiona była Komedyia w 3 aktach, P. Lafontaine, pod nazwiskiem: CORKA NATURY.

We Czwartek, to iest: d 31 Sierpnia będzie przedstawiona Komedyia w 1 akcie z niemieckiego Aug: Kotzebue, pod nazwiskiem: JDZ PROSTą DROGĄ A NIEZBŁĄDZISZ. — Po którey nastąpi Komedyia w 1 akcie pod tytułem: ZWIERCIADŁO. — Na zakończenie dana będzie Opera w 1 akcie z francuzkiego P. Marsolier, z Muzyką sławnego D'Alayrac, pod nazwiskiem: DWA SŁOWA, czyli: NOC W LESIE.

W Niedzielę zaś to iest: d. 3 Września, dana będzie baieczno-krotofilna Opera w 3ch oktach z Muzyką Kauera, pod nazwiskiem: SYRENA Z DNIESTRU. (część pierwsza.)